

STUDIA REGIONUM

Kiss Éva

Területi szerkezet- váltás a magyar iparban 1989 után

DIALÓG CAMPUS

A magyar ipar történetének talán legmozgalmasabb periódusa kezdődött 1989 után. Nemcsak az iparban, hanem az ipari térszerkezetben és az ipari területeken is hatalmas változások mentek végbe. Ez a széleskörű tudományos kutatásokon alapuló könyv elsőként vállalkozik az elmúlt húsz esztendőben az ipar területi struktúrájában bekövetkezett változások és okaik (külföldi tőkebefektetések, relokáció, ipari parkok, klaszterek, telephely-választási szempontok átértékelődése, ágazati területi szerkezet stb.) átfogó elemzésére. Új, dinamikus fejlődő ipari terek jöttek létre országos szinten, miközben lokális szinten a tradicionális nagyvárosi ipari területek is átalakultak, funkciót váltottak. A szerző elsőként vizsgálta a hagyományos ipari átalakulás területi konzekvenciáit Budapest példáján néhány más fővárossal és vidéki nagyvárossal összevetve. A könyv megbízható támpontként szolgál mindazok számára, akik érdeklődnek az ipar területi folyamatai iránt.

Kiss Éva az MTA doktora, az MTA Földrajztudományi Kutató Intézetének és a Nyugat-magyarországi Egyetem Közgazdaságtudományi Karának tudományos tanácsadója, Akadémiai-díjas geográfus. Fontosabb kutatásai az ipar területi folyamataihoz kapcsolódnak.

www.dialogcampus.hu

ISBN 978-963-9950-26-9

9 789639 950269

Tartalom

<i>Bevezetés</i>	7
I. AZ IPAR TERÜLETI SZERKEZETVÁLTÁSÁNAK TUDOMÁNYOS ELŐZMÉNYEI	9
II. AZ IPAR TERÜLETI ELHELYEZKEDÉSÉRE HATÓ FONTOSABB TÉNYEZŐK	18
1. Szervezeti, tulajdoni változások, vállalkozások száma	18
2. Telephely-választási szempontok	25
2.1. A kommunikáció szerepe	37
3. Közvetlen külföldi tőkebefektetések	40
4. Termelésáthelyezés, relokáció	52
4.1. A Flextronics példája	62
5. Ipari parkok	65
6. Klaszterek	77
7. Ágazati területi szerkezet	85
III. VÁLTOZÁSOK AZ IPAR TERÜLETI SZERKEZETÉBEN ORSZÁGOS ÉS REGIONÁLIS SZINTEN	114
1. A magyar ipar területi elhelyezkedése 1989 előtt	114
2. Az 1989 utáni területi szerkezetváltást megalapozó vizsgálatok	118
2.1. Az ipari termelés változása	118
2.2. Az ipari foglalkoztatás változása	127
2.3. Az iparfejlettség területi különbségei	136
3. Területi szerkezetváltás és új ipari térstruktúra	140
4. Az ipar területi perspektívái	144
IV. AZ IPARI ÁTALAKULÁS TERÜLETI KONZEKVENCIÁI LOKÁLIS SZINTEN	147
1. A budapesti ipar szerkezetváltása néhány fővárossal összevetve	147
1.1. A fővárosi ipar és ipari területek fejlődése a rendszerváltozás előtt	147
1.2. Fontosabb változások a budapesti iparban 1989 után	160
1.3. Főbb tendenciák az ipari területeken a rendszerváltozás után	165

1.4. Az ipari területek (újra)hasznosítási típusai	176
1.5. Helsinki, Tokió és Varsó ipara és tradicionális ipari területei	184
2. Szerkezetváltás a kiemelt regionális centrumok iparában	193
2.1. Az ipar fejlődésének néhány jellemzője a rendszerváltozásig	194
2.2. Funkcionális szerkezetváltás 1989 után	196
2.3. Területi szerkezetváltás az utóbbi évtizedekben	201
FELHASZNÁLT IRODALOM	208
FÉNYKÉPMELLÉKLET (A KÉPEK A SZERZŐ FELVÉTELEI)	217